

Enderrock | Ferran Riera | Actualitzat el 05/10/2022 a les 09:00

la & Batiste: «Fèiem una música imaginativa i lliure, amb canvis radicals»

Enguany fa 50 anys del primer disc del duet, 'Un gran dia' | Conversem sobre l'experiència i la trajectòria dels dos músics amb Jordi Batiste

la & Batiste | Arxiu

La Setmana Santa de 1974, en un viatge a Menorca, un amic portava un casset amb unes cançons d'un desconegut duet anomenat **la & Batiste**. Vam al·lucinar. Poc després, a Barcelona, vam saber que la parella es presentava amb un altre artista raríssim, anomenat **Sisa**, al teatre Capsa. Al concert érem quatre gats, però com vam xalar! Així va començar un idil·li melòdic que, tants anys després, no ha defallit. Ara fa mig segle del naixement d'aquell estrambòtic projecte i del seu primer disc, *Un gran dia* (Diàbolo / Als 4 Vents, 1972), que va ser un disbarat musical, i ho hem celebrat amb una conversa amb el 50% de l'invent, **Jordi Batiste**, perquè l'altre 50%, **la Clua**, ara fa just onze anys que ens va deixar.

Com totes les bones històries, la d'**la & Batiste** té la seva prehistòria. Situem-nos, doncs, al 1964, quan van començar a sonar **Els 3 Tambors**. Es tractava d'un quartet creat entorn dels germans **Albert** i **Jordi Batiste** (Barcelona, 1948), que practicava un pop en català que tot just estava naixent. Un dels seus èxits va ser 'El noi dels cabells llargs', un himne generacional escrit pel **Jordi**, que es continua cantant als caus. Aquesta formació, que només va publicar dos EPs entre

el 1966 i el 1968 -no reeditats-, es va integrar al **Grup de Folk**, i quan el col·lectiu es va dissoldre, el mateix **Jordi Batiste** amb **Enric Herrera** van fundar la banda seminal de la música progressiva **Màquina!** Però l'experiència no va durar gaire, com a mínim per al petit dels germans, perquè el 1970 va marxar al servei militar.

Per la seva banda, Josep Maria **la'** Clua (Barcelona, 1951-2011) va començar a sovintejar els escenaris el 1967 amb el grup **Dos + Un**, on també militava el seu germà Jordi Clua, un baixista de prometedora carrera, i el futur vocalista de l'**Orquestra Plateria**, Manel Joseph. El trio, que conreava el folk-pop, va gravar un EP i quatre senzills entre el 1968 i el 1970 (reeditats per Picap en CD el 2011). L'estiu del 1971, **Jordi Batiste** va tornar de la mili i va incorporar-se a un grup en procés de formació, finançat per **Joan Manuel Serrat**. Es deia **Página Blanca**, en castellà, perquè pretenien dirigir-se al públic hispà. Entre altres membres hi havia **la Clua**. I quan el projecte es va acabar, va començar la història.

la & Batiste Foto: Arxiu

?Amb l'**la** ens enteníem molt bé -rememora **Batiste**-. Ens havíem conegut anys enrere, en algun concert, i quan **Página Blanca** va plegar, a principi del 1972, vam decidir continuar junts.? Segons confirma el documentalista Fermí Puig, perquè el músic no n'està del tot segur, la primera actuació d'**la & Batiste** va tenir lloc a un festival que es va celebrar al camp de futbol de la Palmera, al barri barceloní de la Bordeta, el dia 1 de juliol de 1972. ?Vam coincidir a fer una música amb guitarres acústiques i jocs de veus -continua **Jordi Batiste**-, a l'estil de **Crosby, Stills & Nash**, **Simon & Garfunkel** o **The Beatles**. No volíem fer una cosa tranquil·la. El que

preteníem era fer un estil que no estigués gens encotillat, perquè fèiem balades que semblaven del **Grup de Folk** i tot seguit fotíem temes amb una castanya rockera.?

EL SOMNI DE DOS LLEONS

Clua i **Batiste** van coincidir en un altre tema, no menys important: les seves respectives parelles eren germanes, i això va provocar que estiguessin molt de temps junts, fins a l'extrem de convertir-se en cunyats, i veïns. Precisament 'Dos', l'última cançó de l'últim disc del duet, *Esfera malheur* (Picap, 1995), composta conjuntament, ho deixa ben clar: 'Estava escrit que havia de passar, quan dos lleons es troben no és en va, i fins i tot ens vam enamorar del mateix somni, però desdoblats'. Jordi Batiste rebla: 'El tarannà domèstic del duet ve una mica a partir d'aquí, sense oblidar el posat surrealista?.'

A final del 1972 la parella va gravar el primer àlbum, *Un gran dia* (reeditat en CD per PDI el 1993). Com a tots els treballs del duet, el disseny va ser una obra de **Batiste**, que s'hi havia especialitzat des dels temps del **Grup de Folk**. El resultat va ser un disc qualificat de 'desconcertant'. D'una banda era tan diferent del que s'havia fet fins llavors que no hi havia per on agafar-lo, però de l'altra tenia en encant com no s'havia vist en la discografia catalana. 'Fèiem una música inclassificable, imaginativa i lliure, amb canvis radicals?', confirma el músic.

'Un gran dia' és el producte del treball de dues persones molt creatives, tots dos hi aportàvem coses i manteníem una coherència, perquè treballàvem i cantàvem junts. En poc temps vam vestir el repertori amb arranjaments d'**Enric Herrera**, i també hi vam posar cordes, metalls i cors. Bona part del repertori està cantat en anglès, perquè **Jordi Batiste** va compondre els temes mentre feia la mili, encara sota l'influx de l'esperit de **Màquina!**, que s'expressava en aquesta llengua.

Vídeo: https://www.youtube.com/watch?v=A5_fmhrNuo

Si hi ha un tema que destaca a més de la sorprenent composició que obre i dona títol al disc és 'Sifón', una cançó senzilla, breu, tocada amb dues guitarres acústiques i cantada a dues veus. **Batiste** diu que era una cançó d'amor per a la seva dona, amb qui acaba de celebrar les noces d'or: 'És un visió surrealista segons la qual estic assegut davant seu, i entremig hi ha un sífon que fa que la vegi a través de les bombolles'. Aquesta no és l'única cançó d'amor del disc, perquè **la Clua** també va dedicar-ne una a la seva parella, 'Anna'.

SURREALISME POP

A començament dels anys setanta, el pop-rock català vivia un etapa de crisi. La música progressiva agonitzava mentre encara s'havia d'inaugurar la sala Zeleste de Barcelona i amb ella hauria de brotar l'ona laietana. El duet **la & Batiste** tocava molt poc en directe i gairebé no venia discos. 'Era un projecte *underground* total -admet **Jordi Batiste**-. Ni tan sols teníem una idea predeterminada del públic al qual ens volíem dirigir. Amb tot això, **Clua** va marxar al servei militar, i en tornar, la primavera del 1974, el duet es va presentar amb **Sisa** al teatre Capsa de Barcelona amb l'espectacle *Villa Montserrat*, un recital amb una mínima posada a escena. 'Va ser una experiència irreplicable -recorda el músic barceloní-. Vam escriure un guió de bojos, tot va ser molt surrealista.'

Precisament, el surrealisme va ser un dels trets identificadors del duet, i algunes de les seves delirants posades a escena sortides de to no van ser enteses per alguns espectadors, o per la premsa. Els discos no se'ls carregaven tant, però els directes van tenir algunes crítiques ferotges - anota **Batiste**-, com una d'Àngel Casas sobre una actuació al Teatre Grec de Barcelona el 1975, com a teloners de **Joan Manuel Serrat**, on vam muntar un bon ciri. El periodista va escriure que el públic havia anat a veure el **Noi del Poble Sec** i no uns països com nosaltres fent bretolades?

El mateix any, **la & Batiste** van participar al concert de reaparició d'una part del **Grup de Folk** a L'Aliança del Poblenou, a Barcelona, que va ser enregistrat en directe i editat amb l'EP *Folk 5* (Als 4 Vents, 1975, reeditat en CD el 2002 per Picap). El duet no hi va tenir cap paper protagonista, ja que es va limitar a fer acompanyament instrumental, principalment a **Falsterbo 3**, amb qui van col·laborar fins als anys vuitanta, sobretot **la Clua**.

Aquell mateix any 1975 va aparèixer el segon disc, *Chichonera's Cat* (Edigsa, reeditat en CD per PDI el 1992). És un treball força diferent d'*Un gran dia*. D'una banda, es tracta d'una obra més madura, però de l'altra, tal com assenyala **Jordi Batiste**, la concepció és diferent, perquè ens va passar com als **Beatles** als últims discos, on podies identificar les cançons del **John**, del **Paul** o del **George**. A més, en aquest cas, els arranjaments van ser d'Agustí Fernández, que també era veí?

En aquest àlbum, que de nou alterna els moments eufòrics amb els plàcids, i el pop-rock amb la cançó baladística, sobresurten diverses cançons. Entre les tendres hi ha 'El gessamí i la rosa' -una adaptació d'un poema de Josep Carner- i 'Esqueix de cançó?', totes dues de **Clua**, o 'El noi i la cançó?', curiosa història d'una cançó que assassina un noi, concebuda per **Jordi Batiste** amb el ritme de la música d'envelat, sense oblidar les dues animades composicions conjuntes, 'Villa Montserrat?' i 'Vida de pel·lícula?'.

Un aspecte molt important en l'evolució musical d'**la & Batiste** és que sempre van tenir, tant en disc com en directe, la complicitat de músics extraordinaris. La llista és llarga i va des dels respectius germans, Albert Batiste i Jordi Clua, fins a **Max Sunyer**, **Santi Arisa**, Joan Soriano, Kitflus, Francis Rabassa, **Manel Joseph**, Pau Casares o els arranjadors ja esmentats dels seus discos.

PER DAVANT DEL SEU TEMPS

El guitarrista **Max Sunyer** i el percussionista **Manel Joseph** van participar a tots dos enregistraments. El primer, que també va intervenir a molts dels concerts del duet, considera: 'Els dos discos són força diferents, però anaven en la mateixa línia. La principal diferència era Agustí Fernández a **Chichonera's Cat**. Al principi va ser una sorpresa, perquè venien del folk i es van passar al rock amb guitarres distorsionades i teclats. Ja feien pop català quan no estava de moda. A més, la posada a escena era totalment surrealista, una passada. M'ho passava molt bé amb ells, perquè als directes donaven molt de marge als músics i sempre passaven coses inesperades?'.

Chichonera's CAT Foto: Arxiu

Per la seva banda, **Joseph** apunta que la col·laboració va ser com una continuació del que feia a **Dos + Un**, ja que considerava que estava en família, i més al primer disc, on també tocava Jordi Clua. ?Era un duet de pop que bevia de moltes fonts. Va ser un projecte especial, però amb molta personalitat. Potser anaven per davant del seu temps i van quedar una mica fora de lloc. Els seus discos, que ara són considerats obres de culte, en el seu moment no van gaudir de vendes impressionants. No obstant això, hi ha molts músics que han vingut al darrere i s'hi han emmirallat. A més, també practicaven el surrealisme i l'absurd. Eren molt fans de Groucho Marx, i de l'humor que tant va caracteritzar la primera pel·lícula dels **Beatles**, *A Hard Day's Night* (Richard Lester, 1964)?.

A tall de conclusió, **Sunyer** opina: ?És un dels grups bàsics en l'evolució del pop-rock català, perquè **la & Batiste** no feia jazz-rock ni salsa, que era el que s'estilava llavors, i més aviat apostava per una poesia cantada jugant amb les veus. Tenien cançons molt maques, com ?El gessamí i la rosa' i també altres que es podien ballar. Van ser un grup pioner, però desplaçat. Si haguessin aparegut als vuitanta hauria passat una altra cosa, però en aquell moment eren una rara avis?. **Manel Joseph** es mostra més concís, però en la mateixa direcció: ?Van posar al dia el que s'havia fet fins llavors en el terreny de la cançó catalana, però van quedar com una baula aïllada?.

ROCKY MUNTANYOLA & MOTO CLUA

Després d'actuar al primer Canet Rock del 1975, el grup va anar trampejant fins que l'1 de juliol de 1976 van fer el darrer concert a un festival a Santa Coloma de Gramenet. La crisi ja havia

començat abans, probablement quan **Jordi Batiste** es va reinventar com a **Rocky Muntanyola** al concert inaugural de la popular **Orquestra Plateria**, a la sala Zeleste de Barcelona, que va tenir lloc la Nit de Cap d'Any de 1974. Aquella matinada no només va néixer un nou conjunt, sinó un estil de ball que va arrasar a les festes majors del país. El nou personatge va triomfar amb l'**Orquestra del Maestro Bellido**, formada pels membres de **Música Urbana**; va actuar a la tercera edició del Canet Rock, i en va deixar constància al doble LP *Canet Roc* (RCA-Víctor, 1977), i va enregistrar un disc homònim (Edigsa, 1980), abans d'encapçalar durant la primera meitat dels vuitanta l'**Orquestra Diagonal**.

Per la seva banda, **la Clua** també es va inventar un personatge, més efímer, anomenat **Moto Clua**, que també va gravar un LP, *Amic Majestic* (Ariola, 1977), però a partir de llavors va dedicar-se més al cinema i la publicitat; un treball que, un anys més tard, també assumiria el seu excompany **Jordi Batiste** quan va començar a davallar l'èxit de **Rocky**.

Però aquell caliu que havia deixat el duet va rebrotar l'any 1986, quan **la & Batiste** van protagonitzar una reaparició excepcional a la plaça del Rei, en el marc del festival Grec de Barcelona. Després, es va haver d'esperar al 1990 per trobar una altra reunió del duet, en aquest cas en forma de programa radiofònic, a Catalunya Ràdio. El títol era *Clixtabrugui* i s'emetia la matinada de dissabte a diumenge en antena fins al 1993.

Precisament aquest any va ser el del retorn de la parella als escenaris. **Pep Sala**, de **Sau**, s'havia fet amic d'**la Clua** i va proposar-los que tornessin a actuar amb la companyia del seu grup, **La Banda del Bar**. I així ho van fer, a la sala L'Espai de Barcelona, durant quatre dies, amb convidats com els guitarristes **Max Sunyer** i **Joan Bibiloni**, el bateria Santi Arisa i dos dels membres d'**Els Pets**, **Lluís Gavaldà** i **Joan Reig**. Els concerts no van tenir continuïtat, però van donar lloc a un disc, *En directe* (PDI, 1993).

El final de la història, però, encara havia d'arribar, tal com rememora **Batiste**: ?L'**la** i jo estàvem distanciats, però una nit que ens vam trobar ens va donar pel rotllo francès, com ens podia haver donat per qualsevol altre, i vam gravar el nostre últim disc, titulat *Esfera malheur*. Hi havia una cançó que parlava dels ponts del Sena a París, i ja està, perquè no tenia res més de francès. De fet, eren un seguit de cançons seves i meves, on cadascú anava a la seva bola. El vam enregistrar amb els músics del grup **Fuego!** i alguns convidats més. Després vam tenir la idea estratosfèrica d'enregistrar un clip en una ?golondrina' del port de Barcelona que arrossegava una gran esfera que surava a l'aigua. I també vam fer una presentació al bar London de la capital catalana, on ja no va venir ningú. I aquí es va acabar la cosa?.

Com a balanç de l'experiència, **Jordi Batiste** considera que ?el duet hauria de passar a la història com un exponent del que es pot fer quan et deixen fer el que vols, sense pensar si tindrà èxit o si es vendrà. Tot el contrari del que fa la indústria musical actualment?. Dit d'una altra manera, la seva obra va ser una de les mostres més grans de llibertat creativa que ha vist aquest país. Per molts anys!